

Entre dos temps

ATTIEH
ATTARZADEH

LEILA
KASRA

SÍLVIA
ALBERICH

Entre dos temps reuneix tres textos d'**Attieh Attarzadeh, Leila Kasra i Sílvia Alberich** escrits arran dels bombardejos israelians sobre l'Iran la primavera del 2025. En aquell moment, l'Attieh Attarzadeh era a Barcelona per a la presentació del seu llibre i, just la nit de la seva tornada a l'Iran, van començar els bombardejos. El retorn a casa, amb la incertesa de no saber què passava, es va convertir en un malson. Al cap d'uns dies sense notícies de l'Attieh i amb l'ai al cor, les seves amistats van rebre un correu seu informant que estava bé, i amb el primer text d'aquest tríptic adjunt.

Els lligams d'amistat entre les tres escriptores feu néixer la resta dels textos.

El projecte s'emmarca dins de les activitats del **PEN Català** al voltant del **Dia Internacional de l'Escriptor Perseguit**, que se celebra cada **15 de novembre** per recordar que la llibertat d'expressió i el dret a escriure continuen amenaçats arreu del món.

Des de 1922, el **PEN Català**, centre fundador del moviment internacional del PEN, treballa per la defensa de la llibertat d'expressió, la protecció dels escriptors i escriptores amenaçats i la promoció de la diversitat lingüística i cultural. Aquesta publicació s'inscriu en aquesta tasca de diàleg i solidaritat, amb la programació d'un acte al voltant dels textos cedits que visibilitza l'impacte en les vides de persones del nostre entorn d'un esdeveniment com el del bombardeig a l'Iran.

Els textos que conformen ***Entre dos temps*** exploren, des de contextos personals i geogràfics diversos, la relació entre la memòria, la identitat i la destrucció. **Dialoguen entre si i estableixen una xarxa de complicitat i suport mutu**, una conversa que transcendeix fronteres per transformar el dolor en gest de resistència compartida. A través de l'experiència individual, les tres autores obren un espai comú de reflexió i empatia, on la literatura esdevé una eina per comprendre i denunciar les conseqüències humanes i culturals dels conflictes armats.

Amb aquesta iniciativa, el **PEN Català** reafirma el seu compromís amb la defensa de la paraula lliure i amb la creació d'espais de trobada entre escriptores que, des de realitats diferents, comparteixen la mateixa voluntat de donar testimoni i d'interpel·lar el món.

LAURA HUERGA

Presidenta del PEN Català

ATTIEH ATTARZADEH

Nascuda a Teheran, va estudiar cinema, guió i art dramàtic a la Universitat de Teheran. Avui és una reconeguda autora literària, amb diverses obres de poesia i ficció, així com pintora i creadora audiovisual. La seva primera novel·la, publicada el 2017, és una de les obres més populars i sorprenents de la ficció literària persa dels últims anys i ha estat traduïda recentment al castellà.

Primer hi va haver fum. Tot seguit, la càmera va avançar sobre els vidres trencats que hi havia a terra, trossos de tela negra i petites partícules ardents i, en pujar, entre els barrots enfonsats de la finestra, va ensenyar l'edifici del davant, que cremava entre flames grogues. El crit d'una dona fora del marc. Homes corrent. Una cortina es va aixecar i va tancar el marc de la càmera. Ni la meua amiga Farideth, que filmava l'explosió de l'edifici del nostre veí; ni els homes que corrien pel carrer; ni jo, que m'havia despertat a l'habitació del meu hotel a Barcelona, ni cap dels milions d'iranians dins o fora de l'Iran sabíem que la guerra havia començat. Al cap de dos dies, la Farideth va explicar que enmig del fum tan dens i de les flames que s'estenien pels passadissos del seu edifici va sentir que el temps s'havia esqueixat. En l'espai entre totes dues parts, alguna cosa havia vessat i s'havia escapat a un abisme negre. Jo havia perdut quatre quilos en dos dies. Mentre corria frenèticament pels carrers d'Istanbul cap a l'estació d'autobusos per trobar el camí de tornada a Teheran, em vaig demanar: què creus que vas perdre, llavors?

A un quart de quatre de la matinada, mentre jeia al llit d'un hotel de Barcelona observant les flames grogues de la pel·lícula i els missatges dels meus amics que s'elevaven sota la imatge en moviments ràpids, «Ataquen, ataquen, Israel ataca», el temps se'm va partir. Una part de mi continuava en el mateix primer temps que s'estenia per a la resta del món. La meitat que havia vingut a Barcelona a presentar la seva novel·la traduïda i, la nit abans al club de lectura, responent a un noi que li va demanar si creia que els seus llibres superarien tota la pressió i el dolor que hi ha al seu país, havia dit: «Sense dubte». Havia dit que per a ella aquests dolors eren una mena de benedicció. Que, com un alquimista, podia transformar la lletjor en bellesa. El noi va somriure. Aquesta meitat de mi, confiada a tornar al seu país l'endemà, abraçar la seva petita filla després de cinc dies a fora, i, com de costum, escriure un poema al mirall de l'habitació, va tancar els ulls i va dormir... Però la meua altra meitat va ser transportada a un malson que va començar amb el riig del mòbil en la foscor de la nit. Testimoniava els fragments d'imatges en foc. La meitat de mi que semblava un cadàver sense ànima en la foscor de l'habitació va deixar escapar un crit ofegat. Només pensava en la seva filla de quatre anys, que cada cop s'allunyava més en l'esclatxa negra entre tots dos fragments del temps. Les fronteres aèries eren tancades. No hi havia manera de tornar a Teheran. Però sabia molt bé que l'única manera de fer tornar l'ànima als seus ossos congelats era saltar-hi, a aquesta esclatxa negra. Havia de tornar a abraçar la seva filla, fos com fos.

La manera com vaig arribar a Istanbul amb avió i més endavant vaig entrar a l'Iran per terra a través de la frontera amb Razi, cap a Tabriz, al nord-oest, és una història que escriuré en un altre lloc. Aquí vull descriure l'última part del meu viatge terrestre de Tabriz a Sari, al nord de l'Iran. El meu marit i la meva filla van partir cap al nord l'endemà de l'anunci de l'evacuació de Teheran.

A Tabriz, a part de l'allau d'explosions als afores de la ciutat, no hi havia senyals tangibles de guerra. Els bancs era l'únic que atacaven, un darrere l'altre, les targetes bancàries no funcionaven i les piles d'ampolles d'aigua de l'altra banda dels aparadors indicaven que la por i l'acaparament d'aliments començaven. El quart dia de la guerra entre l'Iran i Israel, per arribar a Sari amb autobús, els meus companys de viatge i jo no vam tenir altra opció que travessar la capital, Teheran, de nit, sota un atac amb drons des de la matinada fins al matí.

En pujar a l'autobús, el primer que em va cridar l'atenció va ser una dona gran que enganxava cinta blanca a les finestres ennegrides del costat del seu seient, fins on els braços li arribaven, cosa que devia haver fet molts cops durant la guerra entre l'Iran i l'Iraq per evitar que els vidres esclatessin durant els bombardejos. Totes les parets que envoltaven l'autobús eren de vidre, així que aquest acte de desesperació em va semblar més dolorós que divertit. Fins que l'autobús no va anar ple i va moure's, cadascú va intentar donar les últimes notícies de la guerra o una descripció de la seva situació a la persona del costat o del darrere i, enmig de tota aquesta xerrera, es podia seguir una línia entre les paraules míssil, bombardeig, morts, ferits i casa. Al camí, tret de les columnes de fum que s'elevaven en llocs molt llunyans, no hi havia senyals de guerra. Fins i tot, es podien contemplar els amplis camps verds i grocs, els bonics turons de terra i l'infinit cel blau, i oblidar que hi havia una guerra en curs. L'autobús arribava a totes les àrees de descans, però la guerra tornaria a començar. No quedava clar quines notícies eren veritables i quines falses. Fins i tot els qui tenien accés a internet esmentaven coses contradictòries. A vegades, Teheran estava devastada, i un moment després arribava la notícia de la destrucció de Tel-Aviv. N'hi ha que no dubtaven que en aquesta guerra la gent normal no hi moriria, mentre que altres estaven segurs que el país sencer seria arrasat. Tots, basant-se en les seves pors i esperances, seguien de manera personal els fils, tan desconeguts, de les notícies i arribaven a la conclusió que potser els reconfortava més. Enmig de tot això, hi havia persones que semblava que estaven dretes en algun lloc fora del temps, observant com ens desplomàvem, observant-nos des d'un altre lloc.

A mig camí, vaig demanar a una noia de vint anys asseguda darrere meu, que s'havia fet trenes als cabells amb llargs flocs platejats i s'havia perforat el nas i les orelles: «No tens por, d'acostar-te a Teheran?». Em va explicar, amb to tranquil·litzador, que pensava que totes aquestes històries pretenien generar ansietat i destruir la fortalesa mental de la gent d'Orient Mitjà, i que no s'hi volia involucrar, en aquesta gran mentida; preferia mantenir-se'n al marge. No estava segura de si en aquesta resposta hi havia res per a mi, però la mera idea em va tranquil·litzar. Li vaig explicar la meva situació i li vaig dir que no en tenia por, de la mort; tenia por de no poder arribar a la meva filla. I ella, amb la mateixa veu tranquil·litzadora, va dir: «Et prometo que demà l'abraçaràs». Em vaig mantenir ferma en aquesta frase i vaig dormir una hora. Quan em vaig despertar, amb l'ajuda d'un amic que encara era a Teheran, la VPN del meu mòbil es va activar i vaig poder tornar a submergir-me en les notícies.

Tot i la foscor, el camí encara era segur. A cada desena de quilòmetres, es veien soldats que retenien algun cotxe sospitós. La majoria dels atacs els havien perpetrat drons i bombes col·locats per espies israelians; tanta quantitat d'espies commocionava la gent. No paraven d'arribar SMS demanant que els moviments sospitosos es comunicuessin a un número determinat. Les notícies eren plenes d'imatges d'edificis de diverses plantes dedicats a fabricar drons a Teheran i piles de bombes i armes de contraban a la part del darrere de camions. Encara estàvem al caire de la guerra; totes les nostres paraules les imbuïa una por imaginària que ens havia crescut a dins a mesura que les notícies arribaven. Excepte jo, la majoria dels passatgers eren del nord, i en acostar-se a Teheran no tenien ganes de baixar de l'autobús i tornar a «casa» seva. A mi el cor se'm va estremir en veure el cartell groc de la casa a Google Maps. Ni tan sols havia pogut acomiadar-me de casa meva per últim cop, de les plantes, dels quadres i dels coloms que alimentava cada matí. No havia pogut emportar-me cap marc de fotografies, cap portacigarrets, cap exemplar d'un llibre imprès ni cap de les petites coses que la gent s'acostuma a emportar de casa per conservar els records congelats. No havia pogut escriure amb el pintallavis al mirall, com la veïna: «Tornaré aviat». En aquell moment, el món era la meva filla. Així que vaig marcar el punt al mapa i hi vaig escriure: «Casa meva».

Quan vam arribar a Karaj, a trenta o quaranta quilòmetres de Teheran, l'autobús va accelerar. Vaig sentir la primera explosió, però era lluny. No era gens alarmant. Llavors els llums es van encendre. Darrere de les finestres fumejants de l'autobús, semblava que es sentien petards contra el cel negre. Hi havia passatgers que dormien. Altres, com jo, s'aferraven als seients o s'havien separat del vidre, i altres murmuraven oracions que amb els girs rudimentaris de l'autobús s'intensificaven. A la vora de Garmdareh es va sentir una altra explosió. Una ogiva groga es va alçar a l'esquerra. L'explosió se sentia lluny; l'olor acre de fum provenia de les juntures de l'autobús. No sabia exactament què passava ni qui feia impacte a quin lloc. Alguns passatgers assenyalaven les línies vermelles i deien que les defenses de Teheran atacaven els invasors. No sabia si alguna d'aquestes peces brillants cauria del cel, ni on. La por m'havia deixat sense alè i, entre l'olor de fum, el sotragueig i els punts vermells que de sobte s'encenien i desapareixien al cel, només podia pensar en el moment que veuria la meva filla. La carretera era completament deserta. No sé quant de temps es triga normalment a anar de l'oest a l'est de Teheran. En aquell moment, les distàncies fluïen entre un moment que s'allargava i altres que passaven com un llampec. Quan vaig tornar a mirar el cercle blau a Google Play, havíem arribat a l'est de Teheran i sortíem de la capital. Abans d'arribar a Jajrud, vam veure un camió gros que havia esclatat enmig de la carretera. N'apartaven la xapa arrugada. Un passatger va dir que devia haver estat un atac amb drons. Va dir que era comú, últimament, que drons israelians fessin volar camions pesants a les carreteres. Sabia que la nit anterior, amb el tercer advertiment d'Israel a Teheran, havien tallat les carreteres i, per això, alguns dels meus amics feia més de dotze hores que estaven atrapats en un embús. I, mentrestant, la gasolina era racionada i difícil d'aconseguir. Dels deu milions d'habitants del centre de la capital, només n'hi quedaven entre dos i tres. La majoria s'havien quedat a la ciutat per malaltia, falta de transport o allotjament i altres dificultats, i altres no volien sortir de casa i preferien dormir als seus propis llits i alimentar els coloms de la ciutat al matí. Però aquella nit no hi havia trànsit. No vam parar enlloc, excepte als controls que de tant en tant aturaven els vehicles.

Quan vam baixar de l'autobús a la boira del pas de Gedouk, ja no érem els mateixos. Com va dir la Farideth, ens havien arrabassat alguna cosa. No sabíem què era, però era evident en les nostres mirades, en les paraules que vam dir després de travessar la zona de guerra, en la imatge que teníem del demà. Encara que la situació dels altres passatgers que tornaven a casa seva era diferent de la meua —jo l'havia passada de llarg i no sabia on anava—, el temps se'ns havia escurçat a tots. Vivim en un malson a partir d'aquell moment; les notícies modelen el nostre món i se suposa que no hem de saber res de la veritat fins que no sapiguem en quin dia vivim.

Mentre escric això, soc en un racó d'una petita habitació a Sari, al nord del país, lluny de la meua ciutat, lluny de casa meua. Sento l'espicossada d'un ocell menjant les llavors a l'altre costat de la finestra. Visc en un altre fragment de temps i no sé què passarà demà ni demà passat, però no tinc dubtes que no oblidaré mai el moment d'abraçar la meua filla fins a l'últim segon de la meua vida, sigui quan sigui. La Raha dormia. Em vaig ajeure de panxa enlaire, li vaig envoltar el cos, tan prim, amb els braços i la vaig fer venir cap a mi. No va obrir els ulls. Es va girar lentament. Va tornar i se'm va arraulir als braços.

Em va abaixar el coll amb la mà i, amb els ulls tancats, em va posar la boca sobre el pit i va xuclar el meu pit buit.

LEILA KASRA

Nascuda a Teheran l'any 1976, visqué en diversos països abans d'establir-se a Barcelona, on actualment resideix. És doctora en dret i s'ha interessat especialment per la protecció dels coneixements tradicionals de les poblacions autòctones. Sempre propera a la literatura i a la diversitat cultural, a inicis del 2025 publica "Nusos entre els dits", la seva primera obra de ficció literària.

Divendres, tretze de juny del dos mil vint-i-cinc a un quart de quatre de la matinada, sona el mòbil. La dona fa un salt entre el món on desfilen les imatges del somni i el món que anomenem la realitat. No reconeix el número, dubta. La raó, la por i la desconfiança li recomanen d'apagar-lo, el mòbil. Fa molts anys que està en una part del món on la memòria de la guerra s'ha anat esborrant. Així i tot, una cosa més tova, més dolça, sota els pits, li puja a la boca i vocalitza un sí? Els plors de l'Atieh li arriben:

han atacat,
cauen les bombes,
vull veure la meva filla,
només té tres anys,
vull abraçar-la,
soc a cinc mil kilòmetres de Raha,
han tancat l'aeroport, no entren ni surten els avions,
caminaré —sents— caminaré si he de caminar, caminaré fins a la Raha.

La dona que gairebé havia oblidat la guerra torna a sentir les bombes, les sirenes, els plors i els crits del passat. El pare baixant a peu els disset pisos per refugiar-se al pàrquing, el germà als braços i ella sobre les espatlles. Pare no et moriràs, oi que no et moriràs? S'aixeca i es vesteix. Fuma un cigarret darrere l'altre, i espera que surti el sol.

A les dotze del migdia, la dona que plorava vola cap a Istanbul. A Istanbul, l'acullen uns amics, hi passarà una nit, estarà més tranquil·la perquè la distància entre ella i la Raha s'ha fet més petita. Després, un autobús travessarà la frontera turco-iraniana, passarà per Tabriz, creuarà la capital, els drons sobre els caps, les bombes continuaran caient, columnes de fum, i pujarà fins al Caspi per abraçar la Raha, que dormirà.

Set dies després dels atacs del règim israelià a l'Iran, la dona que va contestar el mòbil rep un correu electrònic de la dona que plorava. Li demana de traduir el seu text, li demana que hi afegeixi la seva veu i altres veus per aturar la violència.

Divendres, tretze de juny. La dona que havia despenjat el mòbil es posa la mà al front i mira el cel blau, la llum del sol li pica als ulls, observa un avió que acaba d'enlairar-se, cada vegada més petit, li fa un senyal amb la mà, li bufa a sobre per protegir-lo, perquè vagi més de pressa, perquè el seu alè l'acompanyi, ara ja un punt blanc. Torna a casa, la casa on hi ha els seus fills; a l'altra casa hi cauen bombes. Vol tornar, vol caminar fins a aquella terra, la seva mare terra, la terra anciana, viva. El cos es queda durant tres dies a la casa on hi ha els seus fills, a l'habitació, al llit. No vol trepitjar aquest tros de terra, ha quedat sense alè. Crida, entre plors, que estima la mare terra, i estima els seus fills. Tres dies estirada en aquella casa que ja no és seva; imagina els drons al cel. Durant aquests tres dies, ha maleït els atacants, ha maleït el silenci dels governs, ha maleït la democràcia, la hipocresia, la ignorància, ha maleït Khamenei, ha maleït Netanyahu, ha maleït la massa incrèdula que canvia d'opinió d'un dia per l'altre. Ha cridat jo hi tornaré i no tinc por dels drons o de les bombes. Ha cridat quina diferència hi ha entre la terra dels meus ancestres i els meus fills. Ha cridat dones tanqueu les panxes, no deixeu que vingui cap altre nen. Feu l'amor per fer l'amor, sense cap culpa, sense cap remordiment, però no deixeu créixer la vostra panxa mai més.

Té enveja dels qui són sota el cel on volen els drons, els qui s'han quedat a Teheran, els qui no han tingut fills, els qui no s'han enamorat. Els enveja perquè no tenen por de res, ni tan sols de la mort, no tenen por de deixar enrere els seus fills i amants, es posen als carrers, a les teulades, i canten als drons i a les bombes.

Els dies passen, les bombes cauen, la violència i l'odi es tornen quotidianitat, la por es contagia i la indiferència esdevé normalitat. Aquí i allà, se sent que les persones no poden fer-hi res. Els governs són els que tenen poder, els dirigents decideixen.

Les dones recorden, cadascuna en un lloc del món, les seves converses a la platja de la Barceloneta. Sobre la sorra han parlat durant hores dels fills, del sistema escolar, de l'amor, del matrimoni, de l'amor lliure, de l'Iran, de l'Orient Mitjà, de la història, del feminisme, del sexe, del misticisme, del ChatGPT, de l'activisme, de l'homogeneització de les societats, del capitalisme, de la justa mesura, de la solidaritat, de la literatura i de l'art en general. Una demana a l'altra què vol dir, la democràcia. Poder per al poble, contesta l'altra. Un Estat en què les llibertats individuals estan garantides. Les llibertats van amb obligacions.

Quines obligacions? De vigilància. Però aquí teniu totes les llibertats que nosaltres no tenim. Sí, a primera vista, sí. No et sembla que, aquí i allà, hi ha la moda de la ignorància voluntària? No sé si és voluntària, però alguns en fan l'elogi. Sembla que només tenim dues opcions, dos camins, el bo o el dolent, el dolent o el menys pitjor, acció-reacció, afirmacions, opinions, i les qüestions?

En un espai entre dos temps, les dones, una aquí i l'altra allà, continuen conversant: estem perduts?, demana una. No, respon l'altra. Curiosament, la dona que viu en una autocràcia confia més en la humanitat que la que viu en una democràcia.

SÍLVIA ALBERICH

Va néixer a Barcelona l'any 1980. És diplomada en Educació Social i llicenciada en Antropologia Social i Cultural. La passió pels llibres l'hi van encomanar el pare i, més tard, l'àvia, cosidora de peces de la indústria tèxtil sabadellenca i mestressa de casa que, a noranta-dos anys, encara és una lectora voraç. *Zeitun* (Les Hores, 2023) és la seva primera novel·la. Ha escrit i publicat diversos contes i articles periodístics als mitjans *Directa* i *El Punt Avui*, entre altres.

Vibra el ney. Els seus harmònics aspres cavalquen el vent. Una dona gira, els cabells negres, llargs, els ulls aclucats. Duu una faldilla fins als turmells que ella mateixa va cosir: voleia, prova d'encalçar el lament del ney. Algú llegeix uns poemes de Rumi. L'amant és un lleó. Ella em parlarà de l'amic, un tal Shams de Tabriz. Tabriz, Azerbaidjan Oriental, província de l'Iran.

Em parlarà de les platges d'una illa del sud. L'aigua que tremola sota el sol blanc i la motocicleta amb què recorrerà les carreteres polsegoses. El sol blanc i la sorra blanca. La mar, cristalls esberlats refulgint, el vent que els gronxa. Palmeres solitàries.

M'explicarà coses d'un gratacel al nord de la ciutat, d'un pis en una dissetena planta i d'un gran finestral: la ciutat parpellejant al dessota, al darrere el massís de l'Alborz. Ella restaurarà els mobles, contràriament a l'actual tendència a Teheran, on tothom es desfà de taules, bufets i cadires de fusta massissa per comprar-ne de nous i funcionals, farcits de serradures. Omplirà la casa de catifes i de música, de vetlles fins a l'albada.

En tornar de cada viatge em durà braçalets de coure forjat i xals brodats de sanefes, als quals aquí en diem mocadors palestins i allà algú els va anar a comprar a l'Iraq. Tornarà amb les mans cobertes de lapišlázuli i altres pedres boniques que ha fet encastar en trossos de metall daurat. Discret, per sobre de les clavicules, un petit penjoll, una figura humana alada, Ahura Mazda, déu de la llum, de la saviesa i del bé.

La llum. Les fogueres. Noruz. Equinocci de primavera. Any nou del zoroastrisme. Vallvidrera. Saltem pel damunt del foc. Riem. Bevem. Girem. Em marejo. Caic. Riuen. Algú colpeja el Daf. Cantem. Una cançó de Calle 13, «Lationamerica»: «Soy, soy lo que dejaron, soy toda la sobra de lo que se robaron, un pueblo escondido en la cima, mi piel es de cuero, por eso aguanta cualquier clima... Tú no comprar el viento, tú no puedes comprar el sol». Ara sona un iPhone. Les nenes ballen reggaeton.

Ella em parlarà del Khorasan, la regió històrica de la mística islàmica. Un cor persa que batega embolcallat per l'Afganistan i el Turkmenistan. Serralades rocalloses, matolls i espines. Cims nevats. Valls estretes on creix el cereal i un desert salpebrat de palmerars. Ella vol trobar els dervixos, compartir una sama, recitar dikr «La ilaha illa Allah» fins a perdre's en algun lloc on la consciència abandona el somni i albira un trosset de l'inefable.

Ella penja a l'Instagram una fotografia del cel emboirat de Teheran. Els fums de la megalòpolis enterboleixen l'esfera divina. No sonen clàxons, perquè és una story i perquè hi ha posat una música bonica de fons, però jo sé que les botzines i el brogit dels motors són la veritable banda sonora d'aquesta estampa d'edificis i cablatge.

Ho sé perquè una vegada hi vaig ser, a Teheran. Anava al damunt d'un taxi. Amb una amiga que s'havia partit l'estèrnum. El taxi ens duia a l'hospital Atieh. El conductor era d'una ciutat del nord i no coneixia la ciutat: es va saltar diverses vegades la sortida de la circumval·lació que menava a l'hospital, sis carrils a banda i banda; la darrera vegada, va decidir fer marxa enrere i evitar una nova volta: malgrat el bombardeig de clàxons i els nostres crits esfereïts.

El bombardeig. I els crits. Les sirenes. Els edificis que s'ensorren. La gent que mor i marxa del cos com si mai no l'hagués habitat. Aquest petit bocí de cel, pedra i pols, que ella estima amb el fetge i els budells i amb el pit, aquest indret de la vella Pèrsia abatut pels abusos de la supèrbia occidental. L'Iran que ella tant s'estima. L'Iran que tant m'estimo.

Com es pot estimar un lloc que gairebé no has trepitjat? No n'hi ha, de secret: estimant allò que estima l'amiga que estimes.

Perquè si algú us hagués parlat d'aquell país de l'Orient banyat per les aigües càlides del Caspi i del Golf Pèrsic, si algú us hagués recitat un poema en llengua persa o en àzeri, si us haguessin xiuxiuejat una cançó de bressol balutxi o armènia, si us haguessin revelat secrets en la llengua de les Mil i una nits, si us haguéssiu discutit i abraonat en turcman, si us haguessin respost en Luri, si us haguéssiu capbussat ni que fos una mica en aquest bell país, ni que fos de la mà d'algú altre, dels somnis d'algú altre, algú altre que estima l'Iran, probablement també vosaltres l'estimariu.

Estimaríeu l'Iran, on els xiïtes es casen per plaer en matrimonis de duració determinada, que es fan i es desfan amb la benedicció del mul·là; on els assiris s'empassen el cos de crist mentre els mazdeïstes reciten filosofia en llengua avèstica i una de les comunitats jueves més antigues del món dibuixa el persa en lletres hebrees.

I si no l'estiméssiu, si més no us el miraríeu, ni que fos per un instant, amb uns ulls una mica més afables, una mica més oberts. I com més gran i ampli us el miréssiu, més es desfigurarien els contorns del bé i del mal i no sabríeu com, però l'Iran ja no seria només l'amenaça dels aiatol·làs que velen les dones i nosaltres no seríem, només, la raó civilitzada que rescata amb bombes l'altre subjugat.

Si tan sols ella us expliqués la seva terra, el pit se us ompliria de basarda contemplant per televisió el cel de Teheran encès com una nit de Sant Joan i, en saltar les fogueres del solstici d'estiu, no podríeu deixar d'escoltar el lament del ney que el vent duu d'allà on el foc s'escampa sobre les runes.

Si tan sols ella us expliqués.

D'aquests textos se'n va fer una lectura dramatitzada el 20 de novembre del 2025 al Santa Mònica a càrrec de la companyia teatral)e(espai en construcció. Amb la participació de Maite Bassa, Blanca Solé i Iman Siouf i la direcció de Roger Ribó.

Correcció i traducció dels textos, Alexis Llobet.

© dels textos: Attieh Attarzadeh, Leila Kasra i Silvia Alberich.

© d'aquesta edició: PEN Català.

Amb el suport del Santa Mònica, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, la Institució de les Lletres Catalanes i l'Ajuntament de Barcelona.

PEN
català

Des del 1922 protegint la llengua
i la llibertat d'expressió

Canuda, 6, 5è - 08002 - Barcelona

93 318 32 98 - 680 99 05 79

www.pencatala.cat - pen@pencatala.cat

FES-TE DEL PEN